

شاگردان امام صادق(ع) جزء پیشگامان فکری و علمی جهان اسلام هستند

یکی از اقدامات امام صادق(ع) در مقابله با کج‌فهمی‌ها و برداشت‌های نادرست از قرآن و سنت پیامبر(ص) تربیت شاگردان بوده و مشهور است که حدود چهارهزار نفر از مذاهب مختلف شاگرد ایشان بوده‌اند که بسیاری از آنان جزء پیشگامان فکری و علمی جهان اسلام، حتی برای اهل سنت هستند.

یکی از اقدامات امام صادق(ع) در مقابله با کج‌فهمی‌ها و برداشت‌های نادرست از قرآن و سنت پیامبر(ص) تربیت شاگردان بوده و مشهور است که حدود چهارهزار نفر از مذاهب مختلف شاگرد ایشان بوده‌اند که بسیاری از آنان جزء پیشگامان فکری و علمی جهان اسلام، حتی برای اهل سنت هستند.

حجت‌الاسلام و المسلمین سیدعلی سجادی‌زاده، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم اسلامی رضوی مشهد، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، به ارائه سخنانی درباره شخصیت علمی و فرهنگی امام صادق(ع)، جایگاه امام(ع) در جوامع حدیثی اهل سنت، جایگاه قرآن و سنت پیامبر(ص) در کلام امام(ع) و نقش ایشان در تربیت شاگرد و مقابله با کج‌فهمی‌ها پرداخت.

وی در بخشی از سخنان خود با اشاره به تعبیری از عبدالحلیم جندی از علمای اهل سنت بیان کرد: جندی بر آن است که مسلمانان و حتی مردمان دیگر عالم، در هر زمان نیازمند دو موضوع مهم و اساسی از اصول و مبانی مکتب امام صادق(ع) هستند و امام(ع) مانند ائمه پیش و بعد از خود، به دو موضوع تأکید فراوان دارند که یکی از آنان اهتمام به امر قرآن و دیگری سنت پیامبر(ص) است.

سجادی‌زاده عنوان کرد: امام صادق(ع) هم به فراگرفتن علم قرآن و تدبر در آن تشویق می‌کنند و هم مدعیان مسلمانی را که مطالعه و تدبر در قرآن را ترک کرده‌اند، توبیخ می‌کنند و از سویی نیز اجرای احکام قرآن در میان مردم را معیار همکاری با حکومت‌های سیاسی برمی‌شمارند. امام(ع) همچنین بر معجزه بودن و تازه بودن قرآن تأکید دارند و آن را متعلق به تمام اعصار می‌دانند که غرائب آن پایان‌ناپذیر است.

این محقق و پژوهشگر مشهد ادامه داد: بُعد دیگری که امام صادق(ع) بر آن تأکید می‌کنند، سنت پیامبر(ص) و احادیث است؛ راه و روش پیامبر(ص) و گفتار ایشان و آنچه که در محضر آن حضرت انجام شده و مورد تأیید ایشان قرار گرفته و نیز احادیثی که آن سنت را برای ما گزارش می‌کند. البته این احادیث معیاری دارند و آن تصدیق این احادیث به وسیله کتاب خداست.

امام صادق(ع) همواره بر این دو محور اصلی (کتاب و سنت) تأکید می‌کنند، افزود: زندگی و راه و مرام خود ایشان از فقه و تفسیر گرفته تا علوم دیگر، در راستای کتاب و سنت است. ائمه(ع) همواره می‌فرمودند که هرگاه ما مطلبی به شما گفتیم، بپرسید که از کجای قرآن بوده است؟

وی تصریح کرد: ائمه(ص) ما از جمله امام صادق(ع)، معیاری برای تشخیص صحیح از ناصحیح و سره از ناسره قرار داده‌اند و آن این است که: «انّ علی کل حق حقیقة و علی کل صواب نورا فما وافق کتاب الله فخذوه وما خالف کتاب الله فدعوه؛ هر حقیقی و هر کار نیکی نوری دارد، پس اگر با روح قرآن موافق بود، بپذیرید و اگر مخالف بود، رها کنید».

مدرس جامعه‌المصطفی(ص)العالمیه مشهد با اشاره به این‌که امام صادق(ع) همواره بر این دو محور اصلی (کتاب و سنت) تأکید می‌کنند، افزود: زندگی و راه و مرام خود ایشان از فقه و تفسیر گرفته تا علوم دیگر، در راستای کتاب و سنت است. ائمه(ع) همواره می‌فرمودند که هرگاه ما مطلبی به شما گفتیم، بپرسید که از کجای قرآن بوده است؟ امام(ع) به قرائت قرآن توجه می‌دادند و خود در نمازشان قرآن را با توجه و حال قرائت می‌کردند.

وی در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به مقابله امام(ع) با افرادی که در فهم قرآن به بیراهه می‌رفتند، گفت: برای نمونه کسی سرقت می‌کرد و مال مسروقه را انفاق می‌کرد! زمانی که امام(ع) علت این کار وی را پرسید، او به کتاب الهی استشهاد کرد و گفت که در قرآن آمده است: «وَمَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ»؛ هر کس کار نیکی بیاورد ده برابر آن خواهد داشت و هر کس کار بدی بیاورد، جز مانند آن جزا نیابد و بر آنان ستم نرود» (انعام/160).

سجادی‌زاده اظهار کرد: امام در پاسخ به این شخص به وی هشدار داد که نسبت به کتاب خداوند جاهل و نادان است و خداوند در قرآن تصریح کرده است که «وَمَا يَتَّقِ اللَّهَ مِنَ الْمُتَّقِينَ»؛ خدا فقط از تقوایی‌ها می‌پذیرد» (مائده/27)؛ این‌که مال دیگران را برداشته‌ای عمل بدی بوده و این‌که مال دیگران را بدون اجازه به کس دیگری داده‌ای، خود کار بد دیگری است.

وی خاطرنشان کرد: امام صادق(ع) با این کج فهمی ها و انحرافات مقابله می کنند و بعلاوه، شاگردانی تربیت می کنند که در هر بعد از علم (از اعراب قرآن گرفته تا تفسیر قرآن، کلام قرآن و فقه قرآن و...) پاسخگو باشند. مشهور است که حدود چهارهزار نفر از نحله ها و مذاهب مختلف شاگرد امام صادق(ع) بوده اند که بسیاری از آنان جزء پیشگامان فکری و علمی جهان اسلام حتی برای اهل سنت هستند.

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم اسلامی رضوی خاطرنشان کرد: از برخی از بزرگان اهل سنت که از محضر درس امام صادق(ع) بهره برده اند، می توان به ابوحنیفه، مالک بن انس، سفیان ثوری، عمرو بن عبید، سفیان بن عیینه و... اشاره کرد و البته اینان غیر از کسانی هستند که در مکتب و مرام امام(ع) استوار ماندند و مذهب جعفری را ادامه دادند.